

KULTURA

RAZGOVOR Dean Zahtila, voditelj projekta »Podzemni grad 21«

Stvorit ćemo kulturnu atrakciju u labinskom rudniku

Europska interdisciplinarna platforma trebala bi do svibnja 2011. godine rezultirati optimalnim modelom podzemnoga grada

Marina TENŽERA

Što se događa s jednim od najprivlačnijih hrvatskih i svjetskih projekata »Podzemnim gradom Istra 21« kojemu je cilj stvoriti vrhunsku kulturnu i turističku atrakciju - pravi podzemni grad u tunelima staroga labinskog rudnika s ulicama, trgovima i svakovrsnim kulturnim događanjima, razgovarali smo s voditeljem toga projekta Deanom Zahtilom. Naš sugovornik je također upravitelj umjetničkog kluba »Lamparna« i voditelj umjetničke grupe Labin Art Express.

□ U sklopu programa festivala Transart 2009. u Kulturno-umjetničkom centru Lamparna te Malom kazalištu talijanske zajednice G. Martinuzzi u Labinu održana je prva u nizu interdisciplinarnih radionica u sklopu projekta Podzemni grad 21. Čime se radionica bavila?

- Radi se o prvoj u nizu radionica u sklopu Europske interdiscipli-

U tunelima staroga labinskog rudnika uredio bi se grad s ulicama i trgovima punih svakovrsnih kulturnih događanja - prvi takve vrste u svijetu

Dean Zahtila: Projekt podzemnoga grada sufinancira Europska komisija

narne platforme »Podzemni grad 21«, kratkoročnog, dvogodišnjeg projekta međunarodne kulturne suradnje, čiji je nositelj i koordinator Labin Art Express XXI, partneri/suorganizatori su: LIBAT, Nandy (Francuska), Prague College (Češka) i NOMAD Theatre, Beč (Austrija), kojeg sufinancira Europska komisija iz programa Kultura 2007.-2013.

Povijesna baština

Osnovna svrha platforme jest povećati vidljivost projekta Podzemni grad Labin, u cilju konačne revalorizacije povijesne industrijske i arhitektonske baštine bivšeg rudnika ugljena u Labinu i Raši, te njegove što brže zaštititi u vidu izgradnje prvoga podzemnoga grada na svijetu. Interdisciplinarna platforma je faza ovoga »milenijskog« projekta, a sastoji se od osnivanja istoimene interdisciplinarne, internetske zajednice koja će raditi na stvaranju i razvoju virtualnoga podzemnog grada, tj. 3D okoliša, prostora, objekata i sadržaja, kao modela za izgradnju i funkcioniranje stvarnoga podzemnoga grada u bivšem rudniku.

Interdisciplinarna platforma pružit će mogućnost svim sudionicima u projektu, kao i drugim zainteresiranim korisnicima, da svakodnevno prate njegov razvoj te da svojim mišljenjima i sugestijama utječu na izgled, sadržaje i funkcioniranje virtualnoga grada i njegove zajednice, kako bismo nakon dvije godine dobili optimalni model za rekonstrukciju i sanaciju bivšeg rudnika te njegovu transformaciju u regio-

nalnu kulturno-turističku atrakciju.

□ Tko su sudionici Platforme?

- On-line multimedijaska platforma realizirat će se prvenstveno kroz niz konkretnih kreativnih radionica, u trajanju od 8-15 dana, koje će povezivati vizualnu umjetnost, arhitekturu, nove tehnologije i interdisciplinarna istraživanja. Prva radionica, u kojoj je sudjelovalo tridesetak sudionika iz Hrvatske, Slovenije, Švicarske, Austrije, Francuske, Italije i Češke, održana je u Labinu od 25. do 31. srpnja ove godine u sklopu 10. jubilarnoga Transart festivala, a bavila se definiranjem koncepta (tehnoški, arhitektonsko-urbani, društveno-ekonomski, kulturno-umjetnički,...) i razlozima kreiranja virtualnog okoliša i virtualne zajednice, kao 'živog' kolektivnog umjetničkog djela u neprestanom stvaranju, u formi 3D grada, sa svim sadržajima i aktivnostima koje grad po definiciji ima, uključujući građane i gradsku upravu.

□ Kakve rezultate očekujete završetkom projekta?

- Najkonkretniji bi rezultat trebao biti nastavak projekta Podzemni grad, kao novi petogodišnji projekt (2011.-2016.) multilateralne međunarodne kulturne suradnje s minimalno četiri-pet ino-partnera radi dovršetka projektne dokumentacije za konačnu realizaciju projekta, uključujući i početak njegove fizičke izgradnje, tj. rekonstrukciju svih nadzemnih prostori-ja bivšeg rudnika, posebno spomenika kulture »šohta«, te ugradnju lifta u nj kao preduvjet za početak

Od platforme do pravoga grada

Interdisciplinarna platforma trebala bi do svibnja 2011. godine rezultirati optimalnim modelom za izgradnju i funkcioniranje budućega podzemnoga grada, kao i raznim alatima za simuliranje različitih aspekata i segmenata budućega grada. To obuhvaća dijapazon od gospodarenja podzemnim prostorima do psiho-fizičkih problema života i rada pod zemljom. Uz sve to ključan je element cijeloga projekta ustroj specifične međunarodne zajednice koja će biti uređena po uzoru na anarho-liberalnu Labinsku Republiku iz 1921. godine.

FINANCIRANJE

Projekt dobar, ljudi nisu

□ *Koliko Vas nakon svih godina prate Grad i Županija u nastanku ovog projekta koji bi mogao biti jedna od najzanimljivijih kulturnih i turističkih točaka Europe?*

- Istarska županija od samog početka pruža značajnu financijsku potporu ne samo projektu podzemnoga grada nego i drugim projektima Labin Art Expressa, dok je potpora Grada Labina uglavnom bila simbolične i sporadične naravi. Naime, svaki je oblik naše konstruktivne kritike od strane lokalnih političara bivao shvaćen kao napad na njih osobno i/ili opstrukcija programa njihovih stranaka, prvenstveno zbog nekolicine tradicionalno usmjerenih lokalnih političara koji su u to doba sjedili u gradskom po-

glavarstvu i bili vrlo neskloni nekonformizmu Labin Art Expressa (njihov je stav bio da je projekt dobar, ali ljudi koji su ga osmislili nisu!).

Nakon što 2002. nije uspio pokušaj osnivanja javne ustave Podzemni grad Labin, realizacija projekta, barem što se tiče grada Labina i Istarske županije, u potpunosti je stala, a prostori, kako nadzemni tako i oni podzemni, sve više propadaju, čime se povećaju troškovi njihove sanacije. Kako je nova gradska uprava na čelu s gradonačelnikom Tuliom Demetlikom pružila javnu potporu ne samo projektu već i Labin Art Expressu kao budućem partneru, vjerujemo da će uskoro biti postignut konačan dogovor oko nastavka projekta.

rekonstrukcije rudnika.

Postojeći rudnik u Labinu, koji doseže do 850 m ispod zemljine površine, nije ništa više stvaran ni ništa manje virtualan od virtualnog podzemnoga grada, koji će biti jednako stvaran i živ kao i budući fizički podzemni grad.

□ **Europska komisija - u sklopu programa Kulture 2007.-2013. sufinancira Vaš projekt s iznosom od 49,70 posto od ukupnog proračuna projekta koji iznosi oko 400.000 eura?**

- Važno je istaći da će osim Europske komisije projekt sufinancirati Ministarstvo kulture i Istarska županija, kao i partneri, tj. suorganizatori projekta svojim vlastitim sredstvima: Europska interdisciplinarna platforma »Podzemni grad 21« druga je faza projekta »Podzemni grad Labin«, koji je započeo 1998. godine otvaranjem Kulturnog centra »Lamparna« te objavom »urbi et orbi«, na svjetskoj izložbi Expo '98 u Lisabonu i umjetničkog rođenja »Heroja 21. stoljeća«, djeteta-boga-umjetnika i budućeg svemirskog putnika, koji će nakon 10-godišnjih priprema, brojnih studija, individualnih i grupnih inicijacija te prikupljanja kolektivne energije, biti začat u Podzemnom gradu te nakon inauguracije, kao sljednik i baštinik L.A.E.-a biti liftom odaslan u nadzemni svijet.

Do kraja ovog mjeseca biti će pokrenut web portal www.undergroundcityxxi.org koji će u prvom redu služiti za komunikaciju i razmjenu podataka između svih sudionika u projektu, ali će imati i prezentacijski dio s dosadašnjim dostignućima u projektu. U tijeku je izrada digitalne baze podataka o bivšem rudniku ugljena (dimenzije i profili tunela, kopova, liftova, instalacija, pruga, odvođi oborinskih voda, i dr.), o arhitekturi Podlabina i Raše, kao i prikupljanje fotografija, publikacija, dokumenata, filmske i druge građe iz arhiva u Zagrebu, Trstu, Rimu, Ljubljani, Beogradu, Beču,...kao i u posjedu raznih fizičkih i pravnih osoba.

Međunarodni poziv stručnjacima

Institut za arhitekturu »Platforma 9.81« iz Zagreba trenutno radi na inicijalnom arhitektonskom i prostornom modelu podzemnog grada, tj. definiranju uvjeta i načina gradnje u podzemlju, a francuska znanstveno-umjetnička organizacija LIBAT započinje s konstrukcijom 3D modela rudnika, koji će se temeljiti na njegovim stvarnim dimenzijama i situacijama, koje ćemo dobiti laserskim mjerenjem krajem rujna. Tijekom 2010. godine bit će objavljen međunarodni poziv arhitektima, novomedijskim umjetnicima, dizajnerima, interdisciplinarnim istraživačima i stručnjacima s raznih znanstvenih područja, da se uključe u realizaciju projekta kao »građani« virtualnoga podzemnog grada, koji će ne samo kreirati nove prostore i objekte već će u njemu pokrenuti razne sadržaje i obavljati aktivnosti koje svaki grad po definiciji mora imati.